

Nr 32

Av herr **Gustafsson** i Borås m.fl., om rätt till viss tjänstårsberäkning för lärare vid statsunderstödda svenska skolor i utlandet.

Sedan en följd av år har i statsverkspropositionens åttonde huvudtitel, ecklesiastikdepartementet, upptagits en anslagspost till Bidrag för svensk undervisning åt svenska barn i utlandet. Bestämmelser för anslagens användning finnes, och Kungl. Maj:t kan efter framställning i varje särskilt fall av vederbörande huvudman på nytt pröva frågan, om behov av ytterligare bidrag ur ifrågavarande anslagspost kan anses påkallat.

En redovisning av skolornas nuvarande antal och arbete kan för belysande av motionens syfte vara berättigad.

1. *Skolan i Berlin*

(Huvudman = kyrkorådet i Svenska Viktorieförsamlingen i Berlin)

Antal elever i folkskolan = 10

Anslag: 6 800 kr.

2. *Skolan i Hamburg*

(Huvudman = Svenska skol- och föreläsningsföreningen i Hamburg)

Antal elever i åldern 6—15 år = 38

Anslag: 6 800 kr.

3. *Skolan i Paris*

(Huvudman = Svenska Sofiaförsamlingen i Paris)

Antal elever i dagligskolan = 18

Anslag: 14 000 kr.

4. *Skolan i Madrid*

(Huvudman = Svenska skolföreningen i Madrid)

Elevantal: 36. Lekskolan 10, småskolan 11, folkskolan 15

Anslag: 12 300 kr.

5. *Skolan i London*

(Huvudman = Svenska föreläsnings- och skolföreningen i London)

Elevantal: 10

Anslag: 6 500 kr.

6. *Skolan i Kodaikanal i Indien*

(Huvudman = Svenska kyrkans missionsstyrelse)

Elevantal: 39. (31 av eleverna tillhör missionärsfamiljer från 7 missionsällskap, övriga 8 familjer anställda i Svenska ländstieks AB)

Anslag: 3 000 kr.

7. *Skolan i Addis Abbeba i Etiopien*
(Huvudman: Föreningen Svenskar i Etiopien)
Antal elever: 17 (fördelade på små- och folkskola)
Anslag: 15 000 kr.
8. *Skolan i Pointe Noire i Franska Ekvatorial-Afrika*
(Huvudman: Styrelsen för Svenska missionsförbundet)
Antal elever: 20. Skolan öppen för alla svenska barn
Anslag: 6 000 kr.
9. *Skolan i Gamboula i Franska Ekvatorial-Afrika*
(Huvudman: Örebro missionsförening)
Antal barn: 9
Anslag: 4 200 kr.
10. *Skolan i Shangugu i Belgiska Kongo*
(Huvudman: Filadelfiaförsamlingen i Stockholm)
Antal elever: 12
Anslag: 3 800 kr.
11. *Skolan i Nzega i Tanganjika*
(Huvudman: Filadelfiaförsamlingen i Stockholm)
Antal elever: 14
Anslag: 3 800 kr.

I den mån som elever, vilka icke är svenska medborgare, deltagit i undervisningen har detta redovisats till skolöverstyrelsen.

Beträffande villkoren för åtnjutande av statsbidragen gäller för samtliga skolor: att undervisningen fortgår minst åtta månader av läsåret, att snarast möjligt efter läsårets slut berättelse över skolans verksamhet under läsåret genom vederbörande huvudmans försorg avgives till skolöverstyrelsen, att skolöverstyrelsen må äga att för var och en av skolorna förordna inspektor, att statsbidraget i sin helhet användes till bestridande av vederbörandes kontanta avlöning (gäller ej för skolan i Kodaikanal) samt att vederbörande huvudman bestrider alla kostnader för skolverksamheten utöver statsbidraget till lärarens kontanta avlöning ävensom kostnadsfritt tillhandahåller lärare möblerad lägenhet med belysning och uppvärmning.

Som villkor för statsbidragens utbetalande gäller för samtliga skolor (ej för skolan i Kodaikanal), att genom intyg från vederbörande inspektor styrks att undervisningen pågått det antal läsmånader, för vilka statsmedel rekviderats, och att varje lärare tillförsäkrats minst nämnda förmåner.

Enligt riksdagens beslut har Kungl. Maj:t bemyndigats att utöver anslagen till avlöning av lärare ur dispositionsanslag bevilja bidrag till statsunderstödda svenska skolor i utlandet för anskaffande av undervisningsmateriel (prop. 1/1950 VIII p. 241, statsutsk. 8/1950, p. 233, rd.skr. 8/1950).

De statsbidrag, som utgår till de utlandssvenska skolornas huvudmän, är

lägre än statsbidragen till löner åt motsvarande lärare i de svenska skol-distrikten. Likaså är lönerna till lärarna i de utlandssvenska skolorna lägre än lärarlönerna i Sverige, ehuru en del av huvudmännen bidrar med vissa tillägg. Det är vår uppfattning, att en ökning av löner och statsbidrag vore synnerligen väl motiverad, så att huvudmännen för skolorna finge möjlighet att erbjuda lärarna samma reallön som lärarna i Sverige erhåller.

Då en uppräknig till denna lönenivå emellertid skulle medföra nära nog en fördubbling av givna anslag, avstår vi likväl från yrkanden i denna riktning och vill i stället fästa uppmärksamheten på några nog så viktiga frågor, vilkas lösning icke torde medföra väsentligt ökade anslag.

De utlandssvenska skolorna fullgör samma funktioner som små- och folkskolor i Sverige. För närvarande uppehålls vid dessa skolor 12 tjänster motsvarande folkskollärartjänster och 4 tjänster motsvarande småskollärartjänster. Det är av allra största vikt, att de lärare, som viss tid tjänstgör vid de utlandssvenska skolorna, äger de bästa kvalifikationer.

Den omständigheten, att tjänstgöringen vid de utlandssvenska skolorna icke i merithänseende m.m. jämställes med tjänstgöring i Sverige, har i en del fall visat sig försvåra en god lärarrekytering och har medfört lärarbyten som eljest kunnat undvikas. Inom missionssällskapen har detta vållat ganska stora bekymmer. Med hänsyn till den betydelse de omnämnda skolorna har anser vi, att tjänstgöringen utomlands följdriktigt borde ge tjänstgörande lärare rätt att vid tjänstårsberäkning i hemlandet i merithänseende samt för löneklassuppflyttning och pension få tillgodoräkna sig tjänstgöringen vid utlandssvensk skola som om den fullgjorts vid folkskola i Sverige.

De lärare, som nu ger en viss tid av sitt liv åt arbetet utomlands i missionens tjänst, därtill i främmande världsdelar, får, förutom avståendet av alla förmåner i hemlandet, vidkännas betydliga löneminskningar. Det vore från hemlandets sida en gård av billighet att de likväl i merithänseende m.m. finge tillgodoräkna sig tjänstetiden utomlands. I regel gäller det kortare tid, för lärare vid missionens skolor ibland 4 år och ibland tvenne perioder, d.v.s. 8 år, men kan också gälla än längre tid. I enstaka fall har Kungl. Maj:t, som framgår av t.ex. kungl. brev den 3 december 1954 angående löneklassplacering för folkskolläraren Aina Ström, fattat beslut som tillgodoser här påtalade önskemål. Det synes oss emellertid önskvärt att läraren redan då han antar anställning vid skola i utlandet är medveten om att han får tillgodoräkna sig denna sin anställning.

Under hänvisning till ovanstående hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta, att lärare vid statsunderstödda utlandssvenska skolor hädanefter skall få tillgodoräkna sig tjänstgöringen vid skolor för svenska barn i utlandet som om den fullgjorts vid folkskola i Sverige, när

det gäller merithänseende, löneklassuppflyttning och för pension.

Stockholm den 19 januari 1955

Axel Gustafsson,
Borås

Jean Braconier

Filip Kristensson,
Osby

Einar Andersson,
Hyssna
